

บทที่ 1

บทนำ



จะมีที่ไหนในโลกปลอดภัยสำหรับผู้หญิง ?

United Nations Development Programme: UNDP (1994:31) ได้กล่าวถึงสถานะของผู้หญิงในสังคมไว้ว่า “ไม่มีสังคมใดที่ผู้หญิงจะได้รับความปลอดภัยเท่าเทียมชายอีกแล้ว พวกเธอไม่มีความปลอดภัยแม้ในชีวิตส่วนตัวมาตั้งแต่เกิดจนตาย เมื่ออยู่ในบ้านเธอจะได้ทานอาหารเป็นคนสุดท้าย เธอจะได้เรียนหนังสือเป็นคนสุดท้าย รวมทั้งในสถานที่ทำงาน เธอจะได้ค่าจ้างเป็นคนสุดท้าย แต่จะเป็นคนแรกที่ถูกไล่ออก และตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่พวกเธอถูกล่วงละเมิดทางเพศเสมอ”

ข่าวสารองค์การอนามัยโลก ปี พ.ศ.2540 ว่าด้วยความรุนแรงต่อสตรีระบุว่า สตรีถูกกีดกันตั้งแต่ก่อนเกิด เช่นถูกทำแท้งเมื่อทราบว่าตนเป็นลูกสาวหรือมารดาถูกทุบตีระหว่างตั้งครรภ์จนมีผลต่อลูกสาวที่คลอดออกมา เมื่อออกมาเป็นทารกถูกฆ่าทิ้งหรือถูกทำร้ายร่างกายทางเพศและทางจิตใจ เมื่อโตเป็นสาวแรกเริ่มถูกบังคับให้แต่งงาน ถูกขลิบอวัยวะเพศและถูกฟอข่มขืน ถูกบังคับเป็นโสเภณีเด็กและถ่ายภาพเปลือย เมื่อโตเป็นสาวเต็มวัยถูกทำร้ายในระหว่างการเกี่ยวพาราตี เช่น ถูกรัดคอหน้า หรือถูกข่มขืนเมื่อไปกับแฟนหนุ่ม ถูกล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงาน ถูกบังคับเป็นโสเภณีและถ่ายภาพเปลือย ถูกนำไปขายต่างแดน ถูกทำร้ายในครอบครัว ถูกข่มขืนให้มีเพศสัมพันธ์กับสามีแม่ไม่ปรารถนา ถูกสังหารหรือทำร้ายเนื่องจากสินสอดที่ต้องมอบแก่ชาย ถูกคู่ครองสังหาร สตรีพิการถูกทำร้าย การบังคับให้ตั้งครรภ์ เมื่อยามแก่ตัวสตรีม่ายถูกบังคับให้ฆ่าตัวตายหรือถูกสังหารด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ (อนุช อากาภิรม, 2543: 19)

เมื่อเหลียวมองรอบตัว เราจะพบว่าความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นปัญหาที่อยู่ไม่ไกลจากตัวเรามากนัก อาจเป็นในบ้านของเราเอง ช้างบ้าน ในโรงเรียน ที่ทำงาน สวนสาธารณะ ในวัด บนรถเมล์ ข่าวน่าหนึ่ง ละครโทรทัศน์ หรือในกระดานสนทนาทางอินเทอร์เน็ต ฯลฯ ถึงแม้จะเป็นปัญหาใกล้ตัวและทุกคนต่างยอมรับว่าเป็นปัญหาที่มีมานาน อย่างไรก็ตามสังคมเพียงจะได้เริ่มต้นตระหนักในเชิงนโยบายเมื่อไม่กี่ทศวรรษมานี้ว่าความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นปัญหาสำคัญที่มีใช่เป็นแค่เพียงเรื่องส่วนตัว แต่เป็นปัญหาร่วมกันของทุกคนโดยไม่มีแบ่งแยก ชนชั้น สีผิว วัย หรือชาติพันธุ์

ความเป็นมาของการตระหนักในเชิงนโยบายเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เริ่มต้นเป็นครั้งแรกในการประชุมกลุ่มผู้หญิงจากลาตินอเมริกาและแถบแคริบเบียนที่เมืองโบโกตา ประเทศโคลัมเบีย ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2524 การประชุมในครั้งนั้นได้มีการประกาศให้ความรุนแรงต่อผู้หญิง หมายถึงความรุนแรงในครอบครัว ช่มชู้ ลวนลามทางเพศไปจนถึงการใช้ความรุนแรงและการทรมานที่รัฐมีต่อนักโทษการเมืองหญิง เพื่อเป็นการระลึกถึงนักกิจกรรมหญิงสามคนพี่น้องของตระกูลมิราบอลที่เสียชีวิตจากการถูกลอบสังหารจากรัฐบาลเผด็จการของนายทรูฆิลโล ประเทศโดมินิกัน หลังการเข้าร่วมขบวนการปฏิวัติเรียกร้องประชาธิปไตยและความเป็นธรรมในสังคม เมื่อปี พ.ศ. 2503 การเสียชีวิตของพี่น้องมิราบอลส่งผลให้การเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลขยายตัวเพิ่มขึ้นและต่อมารัฐบาลนายทรูฆิลโลก็ถูกล้มล้างสำเร็จ พี่น้องมิราบอลจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของขบวนการต่อสู้ของสตรีและของประชาชนนับแต่นั้นมา (มูลนิธิผู้หญิง, 2546)

จากการต่อสู้ในครั้งนั้น ทำให้ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงได้รับการจัดประกายสานต่อให้เป็นวาระสำคัญในระดับนานาชาติ โดยในปี พ.ศ.2528 เป็นครั้งแรกที่เรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงกลายเป็นประเด็นที่ได้รับการถกเถียงอย่างร้อนแรงจากองค์กรสตรีจำนวนมากในที่ประชุมระดับโลกเรื่องสตรีครั้งที่ 2 ณ กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา ผลการประชุมได้มีการเรียกร้องให้ประเด็นปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติของทุกประเทศและสมควรได้รับการวางแผนทั้งในระดับชาติและระดับสากลเพื่อยุติปัญหานี้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 ถือเป็นก้าวสำคัญอีกครั้งที่ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงได้ถูกนำเสนอเป็นประเด็นหลักในการประชุมขององค์การสหประชาชาติเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย และอีก 7 ปีถัดมาในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2536 เป็นห้วงเวลาที่สำคัญที่สุดเนื่องจากเป็นครั้งแรกที่องค์การสหประชาชาติได้มีถ้อยแถลงอย่างเป็นทางการด้วยการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (United Nation Declaration on the Elimination of Violence against Women) (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2539) และเป็นครั้งแรกที่มีการให้นิยามความหมายของคำว่า “ความรุนแรงต่อผู้หญิง” (Violence against Women) ซึ่งเป็นความหมายที่ชัดเจนและกว้างขวางมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา โดยหมายถึงการกระทำใดๆ ที่เป็นความรุนแรงอันเกิดจากเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการทำร้ายร่างกาย ทางเพศหรือทางจิตใจ เป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่สตรี รวมทั้งการขู่ข่มขู่ คุกคาม กีดกัน เสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในชีวิตส่วนตัว ทั้งนี้หมายถึง (กฤตยา, 2539; Pickup, 2001)

1. ความรุนแรงต่อร่างกาย เพศ และจิตใจ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว รวมถึงการทุบตี การทารุณทางเพศต่อเด็ก สตรีในบ้าน ความรุนแรงอันมีเหตุมาจากของหมั้นที่ฝ่ายหญิงมอบให้กับครอบครัวสามี

การข่มขืนโดยคู่สมรส การขลิบอวัยวะเพศสตรี และข้อปฏิบัติตามประเพณีต่างๆ อันเป็นอันตรายต่อสตรี และความรุนแรงที่เป็นการหาประโยชน์จากสตรี

2. ความรุนแรงต่อร่างกาย เพศ จิตใจ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนทั่วไปรวมถึงการลวนลามทางเพศ การข่มขู่ในสถานที่ทำงาน ในสถาบันการศึกษา และสถานที่ต่างๆ การข่มขืน การทารุณกรรมทางเพศ การค้าหญิงและการบังคับให้ค้าประเวณี

3. การเพิกเฉยของรัฐต่อความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็น ความรุนแรงที่เกิดทางร่างกาย ทางเพศ และจิตใจ ถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของความรุนแรง

ผลจากการประกาศปฏิญญาฉบับนี้ทำให้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงได้กลายเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดคุยเพื่อกำหนดทิศทางในระดับปฏิบัติการ มีการกำหนดแนวนโยบายและการสร้างองค์ความรู้เพื่อที่จะรับมือกับปัญหานี้ทั้งในเวทีระดับสากลและระดับชาติมากขึ้น แม้จะมีความตื่นตระหนกต่อปัญหานี้ทั้งในเชิงนโยบายและการขยายตัวมาสู่ภาคปฏิบัติการจริง แต่สภาพการณ์ที่ปรากฏในปัจจุบันปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงยังไม่มีที่ท่าว่าจะยุติลงอย่างง่ายดาย

รายงานล่าสุดเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงในประเทศไทย รวบรวมโดยสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนาร่วมกับมูลนิธิเพื่อนหญิง พบข้อมูลว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2551 สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงในประเทศไทยยังไม่มีแนวโน้มที่จะยุติ จากข้อมูลคดีที่เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ ทั้งในประเด็น ข่มขืน กระทำชำเรา ทำอนาจาร รวมทั้งคดีเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 282- 287 มีการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นในรอบ 8 ปีที่ผ่านมาและเพิ่งลดจำนวนลงเพียงเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2551 นอกจากนี้ภัยทางเพศจากการรายงานของหนังสือพิมพ์รายวัน 5 ฉบับ ระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2549 พบว่าภัยประเภทข่มขืนเป็นความรุนแรงที่ถูกนำเสนอผ่านทางหนังสือพิมพ์มากที่สุด ภาพรวมสถานการณ์ความรุนแรงที่นำเสนอยังไม่มีแนวโน้มที่จะยุติ(<http://www.gdrif.org/vawdata/vaw2.htm> สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2552)

ตารางที่ 1.1 แสดงคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลชั้นต้นที่วราชนาจักรเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ
ปี 2543-2551

เรื่อง	ปี พ.ศ.								
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ข่มขืน กระทำ ชำเรา และทำ อนาจาร	4,291	4,061	4,896	7,039	8,181	8,946	9,653	10,224	9,964
ความผิด เกี่ยวกับ เพศ มาตรา 282-287	1,996	2,429	2,246	1,512	1,924	2,600	2,082	2,011	1,354
รวม	6,287	6,490	7,142	8,551	10,105	11,546	11,735	12,235	11,318

ตารางที่ 1.2 แสดง “ภัยทางเพศ” จากการรายงานของหนังสือพิมพ์รายวัน 5 ฉบับ ประกอบด้วย
 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน ข่าวสด และกรุงเทพธุรกิจ ระหว่างปี 2543-2549

ประเภท	ปี พ.ศ.						
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ข่มขืน	149	132	125	144	141	173	129
ข่มขืนและฆ่า	29	39	39	29	22	24	28
พยายามข่มขืน	0	0	0	0	26	40	30
พยายามข่มขืนแต่ไม่สำเร็จจึงฆ่า	0	0	0	0	13	10	15
รุมโทรม	12	14	36	54	94	63	62
รุมโทรมและฆ่า	1	6	0	2	6	5	9
อนาจาร	27	23	29	38	40	51	54
พรากผู้เยาว์	0	0	0	0	0	0	7
รวม	218	214	229	267	342	366	324

ข้อมูลที่ปรากฏเป็นเพียงตัวเลขล่าสุดในเชิงปริมาณเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น โดยตรงต่อทางร่างกายเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงความรุนแรงต่อผู้หญิงมีอาณาบริเวณของรูปแบบและผลกระทบที่กว้างไกลกว่านั้น จากการสำรวจสถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530¹ เป็นต้นมาพบว่ารูปแบบความรุนแรงต่อผู้หญิงมีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น รูปแบบความรุนแรงมีตั้งแต่ความรุนแรงทางตรงที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจ ไปจนถึงความรุนแรงที่เป็นผลมาจากโครงสร้างสังคม งานศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มุ่งเน้นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เช่น การศึกษาเรื่อง “การใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส” (ปัญชลิ โชติคุต, 2541) พบว่า ผู้ชายมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงที่เป็นการทำร้ายร่างกายภรรยา เช่นการผลัก นุดกระชาก พุดขู่จะตีหรือขู่จะขวางสิ่งของ ส่วนการทำร้ายจิตใจ ผู้ชายเลือกใช้วิธีการนิ่งเฉยทำหูทวนลมมากที่สุด งานศึกษาเรื่อง “ความรุนแรงต่อสตรี : ศึกษาในกลุ่มผู้หญิงอายุ 15-44 ปีที่มารับบริการ ณ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลชัยนาท” (นิจวรรณ วีรวัฒน์ โนคม, 2540) พบว่าผู้หญิงถูกทำร้ายร่างกายทางร่างกายและจิตใจจากสามีมากที่สุด

¹ ผู้วิจัยสรุปข้อมูลเบื้องต้นนี้จากงานวิจัยในประเทศไทยเฉพาะที่ปรากฏในสาขานิติศาสตร์ สตรีศึกษา สังคมวิทยา รัฐศาสตร์และสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ที่ศึกษาเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิง ระหว่างปี พ.ศ. 2530 – 2549 จำนวน 44 เรื่อง

รองลงมาคือถูกทำร้ายทางเพศและทำร้ายร่างกาย ขณะทำงานศึกษาเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัว: ศึกษาในหญิงตั้งครรถ์” (คนยา ชนะอุดม, 2539) พบว่าผู้หญิงตั้งครรถ์ถูกทำร้ายร่างกายด้วยวิธีการถูกตบ ตี เตะ และผลกระทบที่รุนแรงที่สุดคือมีเลือดออกทางช่องคลอด ส่วนการศึกษาเรื่อง “ความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่” (กฤตยาและคณะ, 2544) พบว่าหญิงไทยร้อยละ 44 ประสบปัญหาถูกกระทำหรือเคยถูกกระทำ ความรุนแรงโดยสามีหรือคนรัก ในจำนวนนี้ ร้อยละ 28 เคยถูกกระทำ ความรุนแรงทางกาย ร้อยละ 29 ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศ และพบว่าร้อยละ 3 ถูกกระทำตลอดช่วงชีวิตหรือกลายเป็นกิจวัตร ข้อมูลบางส่วนจากการสัมภาษณ์ในงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงที่ถูกกระทำ ความรุนแรงเหล่านี้ไม่มั่นใจแม้แต่นิยามว่าสิ่งที่พวกเธอถูกกระทำนี้เรียกว่าเป็นความรุนแรงหรือไม่เพราะคู่ครองหรือคู่รักของเธอเองเป็นผู้กระทำ

รูปแบบความรุนแรงต่อผู้หญิงยังปรากฏในพื้นที่ทางสังคมในลักษณะต่างๆ เช่นความรุนแรงต่อการที่ไม่มีโอกาสทางอาชีพเท่ากับผู้ชาย ดังสะท้อนในงานวิจัยเรื่อง “อาชีพของสตรีในละคร โทรทัศน์” (จรินทร์ เลิศจิระประเสริฐ, 2534) ระบุว่าผู้หญิงในละครโทรทัศน์มีอาชีพที่จำกัดและตายตัวรวมทั้งมีเกียรติภูมิที่ต่ำกว่าชาย การศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังและความพึงพอใจในการทำงานของนักข่าวสตรีในองค์กรหนังสือพิมพ์รายวัน” (นันทยา พันธุ์เจริญ, 2537) พบว่า นักข่าวสตรีในหนังสือพิมพ์รายวันยอมรับว่าลักษณะความเป็นเพศหญิงมีผลกระทบต่อการทำงานในเรื่องการเสี่ยงอันตรายและปัญหาครอบครัว ขณะทำงานศึกษาเรื่อง “การปฏิบัติหน้าที่ของนักข่าวกีฬาหญิงและการยอมรับของเพื่อนร่วมงานชาย แห่่งข่าวและผู้บริหารข่าว” (จรัสศรี นิลรัตน์, 2540) พบว่า ผู้บริหารข่าวระบุว่าให้ความเท่าเทียมกันไม่ว่านักข่าวกีฬาจะเป็นหญิงหรือชาย แต่เห็นว่านักข่าวกีฬาหญิงไม่สามารถทุ่มเทเวลาในการทำงานข่าวได้เต็มที่ และแห่่งข่าวก็เห็นว่านักข่าวกีฬาหญิงมีอุปสรรคในการทำงานข่าวอยู่บ้าง งานศึกษาเรื่อง “ความเชื่อแบบตายตัวเกี่ยวกับคุณลักษณะของสตรีไทย” (สถิตย์ นิยมญาติ, 2541) พบว่า ในด้านความเชื่อตายตัวเชิงอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากเป็นพิเศษว่า ผู้ชายไม่ค่อยตื่นตกใจง่ายหรือมีจิตใจอ่อนไหวเหมือนผู้หญิง งานที่มีแรงกดดันหรือแรงบีบบังคับมากๆ เช่นงานทหาร ดำรงจึงเหมาะกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ขณะที่ผู้หญิงมีความประณีตละเอียดอ่อน สุภาพอ่อนโยน ชอบเอาอกเอาใจผู้อื่น จึงเหมาะกับการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าผู้ชาย ที่สำคัญคือผู้หญิงมักจุกจิกขี้บ่น ดังนั้นผู้ชายหรือแม้แต่ผู้หญิงเองจึงอยากทำงานร่วมกับผู้ชายมากกว่าที่จะไปทำงานร่วมกับผู้หญิง

งานวิจัยส่วนหนึ่งสะท้อนแง่มุมที่ผู้หญิงถูกกีดกันออกจากพื้นที่ทางศาสนา เช่นจากงานวิจัยเรื่อง “กระแสความคิดที่หยุดนิ่งและความคิดที่เคลื่อนไหวกรณีข่าวสามเณรีในหนังสือพิมพ์รายวัน” (วิรัตน์ อนุตรวัฒนกุล, 2545) งานศึกษาเรื่อง “ปฏิภิกขียาของสถาบันศาสนาต่อเสรีภาพและความเสมอภาคภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2540” (ชัยรัตน์ อุดมศรี, 2545) และงานศึกษาเรื่อง “การปะทะกันของ

ความรู้ระหว่างปีตาธิปไตยกับสตรีนิยมต่อการสถาปนาภิกษุณีในประเทศไทย” (ระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช, 2546) ที่ให้ข้อสรุปถึงการปะทะกันของกระแสความคิดของสังคมที่แตกออกเป็นสองทางเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องภิกษุณี ทั้งสนับสนุนและคัดค้าน ทำให้เกิดความไม่แน่นอนถึงสถานะในพื้นที่ทางศาสนาของผู้หญิงในฐานะนักบวช ซึ่งจัดเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างประเภทหนึ่ง งานศึกษาเรื่อง “การศึกษาความเป็นไปได้ของการบวชภิกษุณีในประเทศไทย” (สมชาย ไมตรีและคณะ, 2546) ให้ข้อสรุปที่ชัดเจนขึ้นจากการศึกษาความคิดเห็นของชาวพุทธต่อการบวชภิกษุณีในประเทศไทยว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากร้อยละ 63.7 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ รองลงมาร้อยละ 23.8 ไม่เห็นด้วย ส่วนที่เห็นด้วยมีเพียงร้อยละ 12.5 ส่วนการศึกษาความเป็นไปได้ของการบวชภิกษุณีในประเทศไทยโดยวิเคราะห์จากพระธรรมวินัย บริบททางสังคมและวัฒนธรรม พบว่าการที่จะจัดให้มีการบวชภิกษุณีในประเทศไทยโดยคณะสงฆ์ไทยนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ด้วยข้อจำกัดด้านพระธรรมวินัยจารีตประเพณี ข้อสงสัยในการบวช และการสืบต่อของภิกษุณีในปัจจุบันรวมถึงการประกาศของสมเด็จพระราชาแห่งห้ามพระเถระไม่ให้บวชหญิงเป็นบรรพชิตเมื่อ พ.ศ.2471 อย่างไรก็ตามการที่จะบวชภิกษุณีจากประเทศอื่นและกลับมาอยู่ประเทศไทยหรือการบวชภิกษุณีในประเทศไทยโดยคณะสงฆ์อื่นนั้นสามารถทำได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรยอมรับของสังคมด้วย

นอกจากนี้ประเด็นมายาคติในข่าวก็เป็นอีกข้อค้นพบที่น่าสนใจในงานวิจัยเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิง โดยข้อค้นพบของกลุ่มนี้สรุปว่าเนื้อหาที่น่าเสนอในสื่อมวลชนเป็นมากกว่าการนำเสนอข้อเท็จจริงและแฝงไว้ด้วยมายาคติที่ทำให้ผู้หญิงถูกกดขี่ทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นการแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างเชิงอำนาจที่ชายมีเหนือหญิง เช่นการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาข่าวข่มขืนกระทำชำเรา” (สุวรรณณี กัลยาณสันต์, 2536) งานศึกษาเรื่อง “สตรีกับการถูกทำให้เป็นเหยื่อในหนังสือพิมพ์และชีวิตหลังผ่านพ้น” (มนทกานต์ เชื้อมณี, 2545) และงานศึกษาเรื่อง “การฉายภาพความรุนแรงต่อผู้หญิง: วิเคราะห์มุมมองสื่อไทย” (จิตติมาและคณะ, 2548)

ความรุนแรงต่อผู้หญิงยังถูกนำเสนอในรูปแบบภาพตายตัวในเชิงลบที่มีต่อผู้หญิง เช่นจากการศึกษาเรื่อง “ภาพของโสเภณีในละครโทรทัศน์” (รัชดา แดงจำรูญ, 2535) พบว่า ภาพของโสเภณีในละครเป็นภาพแบบฉบับของผู้หญิงไม่ดีในสังคม ส่วนงานศึกษาเรื่อง “ค่านิยมและทัศนคติทางเพศที่ปรากฏในนิตยสารผู้หญิง” (จิตรพร ธรรมสารสุนทร, 2537) ระบุว่าค่านิยมและทัศนคติทางเพศที่พบบ่อยในนิตยสารผู้หญิงได้แก่บทบาทของผู้หญิงแบบอนุรักษ์นิยม คือการทำงานบ้าน รักสวยรักงาม เห็นคุณค่าของการแต่งงาน นอกจากนี้งานศึกษาเรื่อง “ความเชื่อแบบตายตัวเกี่ยวกับคุณลักษณะของสตรีไทย” (สถิต นิยมญาติ, 2541) ค้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อว่าผู้หญิงไทยมีคุณลักษณะที่โดดเด่นมากมายคือ ชอบความสะอาดสวยสง่างาม สนใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง ชอบความเป็นระเบียบ

เรียบง่าย ใช้อารมณ์ จินตนาการ มีจิตใจอ่อนไหว ชอบพูดมากคุยมาก สุภาพอ่อนโยน ชอบลงมือในการตัดสินใจ ตื่นตกใจง่าย เชื่อไสยศาสตร์ ไม่ค่อยกล้าเสี่ยงในการทำสิ่งต่างๆ เป็นต้น

ผู้หญิงยังถูกนำเสนอให้มีลักษณะของการเป็นวัตถุทางเพศในสังคม เช่นจากการศึกษาเรื่อง “ภาพลักษณ์สตรีในหนังสือพิมพ์รายวันในช่วงปี 2528-2537” (ชนัญชี่ กาญจนอุไรโรจน์, 2537) พบว่าหนังสือพิมพ์หน้าหนึ่งนำเสนอประเด็นสตรีกับการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงมากที่สุดด้วยรูปแบบข่าวที่สตรีมีบทบาทเป็นวัตถุทางเพศ ส่วนงานศึกษาเรื่อง “สิทธิคุณค่าของความเป็นมนุษย์กับการประกวดนางงาม: ทักษะของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร” (ชลธิชา พันธุ์พานิช, 2537) ระบุว่าผู้บริหารมหาวิทยาลัยไม่ตระหนักถึงปัญหาการประกวดนางงามของนักศึกษาในฐานะที่เป็นวัตถุทางเพศ และการศึกษาเรื่อง “ภาพของผู้หญิงไทยในสื่อที่นำเสนอเรื่องราวทางเพศและการรับรู้ภาพฝังใจของผู้ชายที่มีต่อผู้หญิง” (ปราณี แซ่จ้ง, 2544) พบว่า ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศในภาพฝังใจของผู้ชาย และมีลักษณะอ่อนแอน่าสงสาร

สถานภาพองค์ความรู้ด้านความรุนแรงต่อผู้หญิงยังมีการศึกษาครอบคลุมไปถึงประเด็นปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรง ผลการวิจัยในประเด็นนี้แบ่งได้เป็นสองกลุ่มหลัก คือกลุ่มแรกมองว่าเหตุปัจจัยของความรุนแรงมาจากปัญหาส่วนบุคคล งานวิจัยในกลุ่มนี้ไม่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่าเหตุใดผู้หญิงจะต้องตกเป็นฝ่ายถูกกระทำ ได้แก่ จากการศึกษาเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัว: ศึกษากรณีสามีผู้มีรายได้น้อยในเขตเทศบาลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี (เหมวรรณ เหมะพัก, 2533) พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำความรุนแรงต่อภรรยา คือ ตัวแปรด้านจิตวิทยาสังคม ได้แก่ การเห็นเหตุการณ์ความรุนแรง การมีส่วนร่วมในฐานะผู้กระทำความรุนแรง การยอมรับการใช้ความรุนแรงจากเพื่อนสนิท เพื่อนบ้าน และความเครียด ส่วนงานศึกษาเรื่อง “การใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส” (ปัญชลี โชติคุด, 2541) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงในเพศชาย ได้แก่ ประสบการณ์อ้อมด้านความรุนแรง การมีส่วนร่วมทางสังคม ระยะเวลาสมรส ความถี่ในการใช้แอลกอฮอล์ และการยอมรับการใช้ความรุนแรงของบิดามารดา ขณะทำงานศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในการก่ออาชญากรรมทางเพศ ศึกษาเฉพาะผู้ต้องขังคดีข่มขืนกระทำชำเรา (เอกภพ อินทวิวัฒน์, 2542) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมทางเพศ ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิหลัง ความเชื่อในเรื่องบาปบุญ การจดจำวิธีการกระทำความผิดจากภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ การรู้จักหรือมีความสัมพันธ์กับผู้เสียหาย ลักษณะการแต่งกายของผู้เสียหาย ลักษณะรูปร่างของผู้เสียหาย ลักษณะทั่วไปของผู้เสียหาย ประเภทของสถานการณ์แวดล้อม ความคิดว่าผู้เสียหายจะไม่กรีดร้องด้วยความตกใจกลัว การทำร้ายผู้เสียหายถ้าผู้เสียหายร้องด้วยความตกใจกลัว ความคิดว่าผู้เสียหายจะไม่ต่อสู้ขัดขืน และความคิดว่าภายหลังกระทำความผิดจะรอดพ้นจากการถูกจับกุม

งานศึกษากลุ่มที่สอง เน้นการอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงต่อผู้หญิงจากมุมมองความไม่เสมอภาคทางเพศ และความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงขึ้น ดังเช่นงานศึกษาเรื่อง “การเคลื่อนไหวขององค์กรสตรี และข่าวความรุนแรงต่อสตรีในหนังสือพิมพ์” (อภิสร่า ปังเร็ว, 2545) พบว่า องค์กรสตรีส่วนใหญ่เห็นว่า ความรุนแรงต่อสตรีเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงกับชาย ซึ่งเป็นผลให้ชายมีอำนาจเหนือหญิง ภายใต้มายาคตินี้ทำให้หนังสือพิมพ์มีอคติทางเพศ หนังสือพิมพ์จึงมักนำผู้เสียหายมาเป็นจุดขายสร้างภาพผู้หญิงว่าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง งานศึกษาเรื่อง “ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับฝ่ายหญิงในความสัมพันธ์แบบคู่รัก” (จิราภา เจริญวุฒิ, 2549) พบว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในคู่รักมีสาเหตุมาจากความไม่เสมอภาคทางเพศ การหล่อหลอมทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อที่ต่างกัน ส่งผลให้ความรู้สึกนึกคิดและการแสดงออกของแต่ละคนแตกต่างกัน และงานศึกษาเรื่อง “การสร้างพลังอำนาจในตนเองของสตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรีมูลนิธิเพื่อนหญิง” (กิตติภา สุวรรณรัตน์, 2545) พบว่า สาเหตุของการเกิดความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ ความเชื่อของอำนาจชายเป็นใหญ่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ และสามีไปมีความสัมพันธ์กับหญิงอื่น

งานศึกษาความรุนแรงต่อผู้หญิงในรอบ 20 ปีที่ผ่านมายังมีการศึกษาในส่วนที่เป็นการหาวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหาหรือยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง โดยงานวิจัยกลุ่มแรกเป็นการศึกษาที่เน้นการเข้าไปเยียวยาผู้หญิงด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งหลังเกิดเหตุความรุนแรง รวมทั้งความพยายามในการแก้ปัญหาในระยะยาว เช่น การให้บริการทางการแพทย์ การให้ความช่วยเหลือทางจิตใจ อารมณ์ และสังคม นอกจากนี้ยังมีการเสนอแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การปรับเปลี่ยนวิธีการสอบปากคำ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมของผู้ชาย การสร้างมาตรการตรวจสอบสื่อ ฯลฯ ดังเช่นงานศึกษาเรื่อง “แนวทางการปฏิบัติต่อหญิงที่ถูกข่มขืนกระทำชำเรา: ศึกษาในทัศนะของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง” (วิภาภรณ์ คงเจริญ, 2530) งานศึกษาเรื่องการควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์” (ลักขมี คงลาภ, 2533) งานศึกษาเรื่อง “มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองและป้องกันหญิงที่ถูกสามีทำร้าย: ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ” (สุวรรณณา จารุทัศนีย์, 2544) งานศึกษาเรื่อง “ความเคลื่อนไหวขององค์กรสตรีและข่าวความรุนแรงต่อสตรีในหนังสือพิมพ์” (อภิสร่า ปังเร็ว, 2545) งานศึกษาเรื่อง “มาตรการที่ชุมชนและสังคมใช้ในการป้องกันอาชญากรรมทางเพศ (อาภาภรณ์ พิสูจน์จักรวาล, 2546) งานศึกษาเรื่อง “ทัศนะของกลุ่มสตรีในชุมชนเมืองต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว” (ภาสุรี เอี่ยมทิม, 2548) และงานศึกษาเรื่อง “การใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวชุมชนแออัดเขตกรุงเทพมหานคร” (ลักษณ์นารา จรรย์ยานนท์, 2549) เป็นต้น

ขณะที่งานศึกษาในกลุ่มที่สองเน้นการแก้ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงด้วยการเสริมพลังอำนาจให้ผู้หญิงลุกขึ้นต่อสู้ต่อความรุนแรงในลักษณะต่างๆ ด้วยตัวของเธอเอง เช่นการใช้การเล่าเรื่อง ประสบการณ์ความรุนแรงเพื่อเยียวยาและให้ผู้หญิงตระหนักถึงคุณค่าตนเองจากประสบการณ์ที่บอบช้ำ หรือการสอนให้ผู้หญิงใช้อำนาจในการต่อรองในสถานการณ์ต่างๆ การผลักดันให้ผู้หญิงทำกิจกรรมในกระบวนการกลุ่มเพื่อให้ผู้หญิงตื่นตัวในการแบ่งปันประสบการณ์และเสริมพลังให้ผู้หญิงลุกขึ้นเผชิญกับปัญหาความรุนแรงได้ด้วยตัวของเธอเอง ดังเช่นงานศึกษาเรื่อง “เรื่องเล่า: การเยียวยาของผู้หญิงชนชั้นกลางที่ถูกข่มขืน (กฤติกา โภคากร, 2548) “การสร้างพลังอำนาจในตนเองของสตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง” (กิตติภา สุวรรณรัตน์, 2545) และงานศึกษาเรื่อง “การต่อรองอำนาจของผู้หญิงจากการนำเสนอเรื่องผ่านสื่อ นิตยสารไทย” (กนกวรรณ ไม้สนธิ, 2544)

จากภาวะที่เป็นอยู่ของความรุนแรงที่กล่าวมาทั้งในแง่สถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งความตื่นตัวต่อปัญหาในระดับสากลและองค์ความรู้ที่เผยให้เห็นเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงทั้งหมดเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นว่าสังคมมีแนวโน้มที่จะมองความรุนแรงเป็นเหตุการณ์ตามผลกระทบที่มองเห็น โดยมองข้ามความเป็นมา บริบทของเหตุการณ์ และปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรุนแรงหลายเรื่องจึงดูเหมือนเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ เวลาหนึ่งอย่างไม่มีที่มา การมองความรุนแรงอย่างจำกัดนี้ทำให้การทำความเข้าใจสาเหตุของปัญหาถูกจำกัดไปด้วย (ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์, 2545:137) ดังนั้นการเข้าใจถึงปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จำเป็นที่จะต้องย้อนกลับไปศึกษาที่รากเหง้าของเหตุการณ์ ทฤษฎีทางประวัติศาสตร์มักให้คำอธิบายถึงปัญหาทางสังคมที่ไม่อาจแก้ไขได้อย่างง่ายดายว่าเป็นเพราะการมองปัญหาในปัจจุบันอย่างถ่องแท้และโปร่งใสไม่มีอาจแยกขาดจากการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ หากย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์ที่ไกลกว่านั้นบรรพชนของผู้หญิงคงจะประสบกับปัญหาความรุนแรงกันมาเนิ่นนานในรูปแบบและกรรมวิธีที่แตกต่างแต่ปัญหานั้นจะอยู่ที่ว่าเราแทบจะไม่เคยได้รับรู้เรื่องราวเหล่านี้ เพราะมีการกล่าวกันว่าในประวัติศาสตร์ไม่มีพื้นที่สำหรับผู้หญิง

ผู้หญิงกับประวัติศาสตร์บางด้านที่เขียนโดยผู้ชาย

นักประวัติศาสตร์สตรีนิยมมีความเห็นว่าประวัติศาสตร์คือเรื่องราวที่ถูกสร้างขึ้น ประวัติศาสตร์ไม่ใช่ข้อเท็จจริงหากแต่เป็นวาทกรรมเชิงอำนาจที่ถูกสร้างขึ้น โดยผู้ชาย (Beddoe, 1998) ประวัติศาสตร์ที่เรารู้จักเขียนขึ้นโดยผู้ชายว่าด้วยเรื่องราว และประสบการณ์ในโลกของผู้ชาย ประวัติศาสตร์จึงมักเป็นการบันทึกสงคราม การสร้างราชวงศ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของพระราชบิดาและให้ข้อเท็จจริงบางอย่างว่า พวกเขาเหล่านั้นเป็นบุคคลพิเศษ เป็นผู้นำ นักรบ นักคิด นักสำรวจ นักประดิษฐ์ ผู้ริเริ่ม

วีรบุรุษ ผู้เขียนกฎหมาย ผู้สร้างงานศิลปะ แต่คนรุ่นหลังกลับไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับผู้หญิงหรือบรรดาแม่ยาย ย่า ของเราเลย (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2541)

นักประวัติศาสตร์แนวสตรีนิยมรุ่นบุกเบิกอย่าง Joan Kelly และ Gerda Lerner (1981) ได้เปิดศักราชต่อผู้ช่วงชิงพื้นที่ของผู้หญิงในประวัติศาสตร์ด้วยการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับประวัติศาสตร์มนุษยชาติว่า มีสิ่งหนึ่งที่หายไปนั่นคือ “ผู้หญิง” ไม่มีพื้นที่ในประวัติศาสตร์ให้พวกเธอและถึงแม้จะมีเรื่องของผู้หญิงแต่ก็ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากมุมมองของผู้ชาย นักสตรีนิยมยุคหลังสมัยใหม่เช่น Helene Cixous, Luce Irigaray และ Julia Kristeva (ใน กาญจนา แก้วเทพ, 2535: 134) แสดงทัศนะว่าภายใต้โครงสร้างสังคมชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงไม่มีภาษาที่จะบันทึกเรื่องราวของเธอเองไว้ในประวัติศาสตร์ เธอไม่มีภาษาที่จะพูดอย่างที่เธออยากพูด ทุกสิ่งทุกอย่างที่เธอพูดล้วนแล้วแต่มาจากความปรารถนาของผู้อื่นทั้งสิ้น เช่นเดียวกับทัศนะของ Virginia Woolf (1929 ใน บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, 2546) ที่เห็นว่า “เราไม่รู้เรื่องของผู้หญิงเลย ยกเว้นชื่อ วันแต่งงาน มีลูกกี่คน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องง่ายที่ผู้หญิงจะหลุดหายไปจากประวัติศาสตร์ ในเมื่อบทบาทของเธอถูกมองว่าเป็นรอง”

ปัญหาที่การศึกษาประวัติศาสตร์ไม่ได้ลงมาแตะต้องหรือค้นคว้าในประเด็นผู้หญิง อาจมีเหตุจากประการหนึ่งคือวิชาประวัติศาสตร์พึ่งพาเครื่องมือที่สำคัญที่สุดคือหลักฐานลายลักษณ์อักษร จึงทำให้เกิดการผูกขาดอำนาจการผลิตหลักฐานประเภทนี้อยู่ภายใต้กลุ่มชนชั้นนำในสังคมที่รู้วิธีผลิตหลักฐาน ชนชั้นนำสมัยโบราณถือว่าตัวหนังสือเป็นของศักดิ์สิทธิ์ เมื่อจะเขียนเรื่องใดก็จะต้องเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ศาสนกิจ กฎหมาย พิธีกรรม หรือเป็นเรื่องในแวดวงผู้ชายซึ่งทำหน้าที่ด้านการเมืองการปกครองและศาสนา การบันทึกเรื่องราวต่างๆจึงอยู่ภายใต้กรอบการนึกคิดของเพศชายที่จัดวางไว้ว่าเรื่องใดสำคัญ ดังนั้นเรื่องราวของผู้หญิงจึงปรากฏอยู่น้อยมาก สำหรับประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยมีเงื่อนไขที่เพิ่มขึ้นคือในช่วงยุคจักรวรรดินิยมตะวันตกปลายศตวรรษที่ 19 เป็นระยะที่ผู้นำไทยต้องสร้าง “รัฐชาติ” ให้มีตัวตน งานเขียนประวัติศาสตร์จึงต้องมีลักษณะการคำนึงรัฐชาติไว้ เนื้อหาประวัติศาสตร์ที่เขียนขึ้นจึงเป็นประวัติศาสตร์การต่อสู้ของชนชาติไทยที่มีศูนย์กลางที่พระมหากษัตริย์และสถาบันชาติ (สุภาภรณ์ จรัสพัฒน์, 2533) อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าประหลาดใจอย่างยิ่งที่เวลาได้ล่วงเลยมาถึงศตวรรษที่ 21 ประวัติศาสตร์เพื่อการรับใช้ชาติยังเป็นประวัติศาสตร์กระแสหลักในสังคมไทยอยู่ในประวัติศาสตร์แบบแผนนี้จึงไม่มีพื้นที่ให้กับผู้หญิง หากจะมีก็จะต้องเป็นผู้หญิงที่มีบทบาทช่วยชาติบ้านเมืองดังเช่นประวัติของวีรสตรีต่างๆ ตามที่ปรากฏในงานศึกษาเรื่อง “บันทึกเรื่องผู้หญิงในประวัติศาสตร์ไทย” (จิรนุช โสภา, 2542) ระบุว่ากรบันทึกเรื่องผู้หญิงในประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยสมัยใหม่ให้ความสำคัญกับบทบาทผู้หญิงที่เป็นวีรสตรีในการทำสงคราม ขณะที่การบันทึกเรื่องผู้หญิงในประวัติศาสตร์นิพนธ์แบบจารีตเดิมจะบันทึกบทบาทของผู้หญิงในด้านศาสนาในฐานะผู้นำในการประกอบพิธีบุญมากกว่าที่จะ

บันทึกในบทบาทอื่น อย่างไรก็ตามมีงานศึกษาประวัติศาสตร์บางชิ้นเช่น การศึกษาเรื่อง “การสร้างวีรสตรีสามัญชนในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ช่วงแรก (พ.ศ.2481-2487)” (วารสารณัฏ ฝือกเล็ก, 2547) แสดงทัศนะโต้กลับว่าเรื่องราวของวีรสตรีต่างๆเป็นสิ่งถูกประกอบสร้างโดยรัฐเพื่อรับใช้ความรู้สึกนึกคิดและถ่ายทอดอุดมการณ์ในเรื่องความรักชาติ ดังนั้นความหมายของวีรสตรีในประวัติศาสตร์จึงไม่ได้ช่วยทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงทัศนะเกี่ยวกับความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายได้ เพราะบทบาทของวีรสตรีก็คือการเข้ามาสวมบทบาทที่ผู้ชายเคยทำได้คืออยู่ก่อนแล้วนั่นเอง

นอกจากเรื่องราวของผู้หญิงจะไม่ถูกบันทึกไว้ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของประวัติศาสตร์ การศึกษาประวัติศาสตร์ผู้หญิงในประเทศไทยที่ผ่านมาทุกชิ้น²ยังคงให้ข้อสรุปร่วมกันในการยืนยันว่าผู้หญิงมีสถานะทางสังคมที่ด้อยต่ำกว่าชาย ดังเช่นงานศึกษาเรื่อง “สถานภาพของสตรีไทยในวรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ ช่วงปี พ.ศ. 2325-2394” (บุญยงค์ เกศเทศ, 2517) ค้นพบว่าผู้หญิงไทยในอดีตด้อยโอกาสกว่าผู้ชายในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ในสมัยรัตนโกสินทร์ผู้หญิงที่มีโอกาสในการศึกษามักเป็นผู้หญิงชนชั้นสูง การอบรมไม่ว่าจากในราชสำนักหรือในครอบครัวถือหลักอย่างเดียวคือเน้นการอบรมเกี่ยวกับงานบ้าน ส่วนการเรียนหนังสือเพื่อให้อ่านออกเขียนได้ถือเป็นเรื่องรอง อย่างไรก็ตามแม้จะล่วงเข้าสู่ยุคปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ 5 ฐานะของสตรีด้านการศึกษาก็ยังไม่ได้ดีขึ้น จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาของสตรีไทย: ศึกษากรณีเฉพาะ โรงเรียนราชินี (พ.ศ.2447-2503)” (ยุพารักษ์ แจ่มเจนนิก, 2530) พบว่าในระยะแรกของการปฏิรูปประเทศรัฐบาลยังไม่ทุ่มเทงบประมาณในการจัดการศึกษาสำหรับสตรีมากนัก เพียงแต่เริ่มมองเห็นความสำคัญของการตั้งโรงเรียนสตรีด้วยการจัดการและการบริหารของคนไทยเองเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาบางชิ้นสะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะยกสถานภาพของสตรีให้ดีขึ้น เช่น การศึกษาเรื่อง “นโยบายเกี่ยวกับผู้หญิงไทยในสมัยสร้างชาติของจอมพล. พิบูลสงคราม พ.ศ.2481-2487” (นันทิรา จำภิบาล, 2530) และการศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังของสังคมต่อสตรีไทยในสมัยสร้างชาติ พ.ศ. 2481-2487” (สุขสรศักดิ์ แดงภักดี, 2538) งานศึกษาชิ้นแรกสรุปให้เห็นภาพว่าในยุคของการสร้างชาติส่งผลดีต่อสตรีในแง่ของการกำหนดในเชิงนโยบายที่จะให้ยกฐานะของผู้หญิงไทยให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศและสนับสนุนบทบาทของผู้หญิงในสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และการประกอบอาชีพ ตลอดจนจัดตั้งองค์กรต่างๆ ให้ผู้หญิงเข้าไปร่วม ขณะทำงานศึกษาชิ้นที่สองค้นพบข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในทางปฏิบัติของการจัดการศึกษาและโอกาสในการประกอบอาชีพของสตรียังคงมีลักษณะจำกัด สตรีไทยยังไม่ได้รับการส่งเสริมในเรื่อง

²งานวิจัยที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ผู้หญิงที่ผู้วิจัยใช้สรุปเป็นข้อมูลเบื้องต้นครั้งนี้มีจำนวน 16 เรื่อง เป็นการรวบรวมงานวิจัยในระหว่างปี พ.ศ. 2517- 2549

การศึกษาเท่าที่ควร ดังเช่นสตรีที่ศึกษาวิชากฎหมายตระหนักว่าฐานะของสตรียังถูกจำกัดในหลายๆ ประการ

ในด้านการประกอบอาชีพ ผู้หญิงไทยในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ ไม่มีอาชีพที่ชัดเจนเพราะไม่มีความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ผู้หญิงชนบทส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านการช่วยเหลือครอบครัวเช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน ค้าขาย ส่วนผู้หญิงในเมืองและผู้หญิงที่มีฐานะดีมักจะเข้ารับราชการเป็นนางใน ดังเช่นจากงานศึกษาเรื่อง “นางใน: ชีวิตทางสังคมและบทบาทในสังคมไทยสมัยรัชกาลที่ 5” (พรศิริ บูรณเขตต์, 2540) แสดงให้เห็นถึงสถานภาพของหญิงชนชั้นสูงในบทบาทของนางในในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสร้างพันธมิตรทางการเมืองของตระกูลชนชั้นปกครอง การศึกษาให้ข้อสรุปว่าผู้หญิงไม่ได้เลือกที่จะเป็นนางใน แต่ตระกูลคือผู้ที่กำหนดเส้นทาง และเมื่อได้ก้าวเข้าสู่การเป็นนางในแล้ว พวกเธอเหล่านี้ก็ต้องดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสการแข่งขันเพื่อช่วงชิงสู่การเป็นคนโปรดของกษัตริย์ เพื่อการสืบทอดอำนาจของครอบครัว อย่างไรก็ตามเมื่อล่วงเข้าสู่ยุคหลังการปฏิรูปการเมืองการปกครอง การประกอบอาชีพของผู้หญิงเริ่มเปลี่ยนไป ผู้หญิงส่วนหนึ่งที่ได้รับการศึกษาเริ่มออกมาประกอบอาชีพนอกบ้าน การศึกษาเรื่อง “สตรีในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีสตรีซึ่งประกอบอาชีพพยาบาล (พ.ศ.2439-2485) (ณัฐวดี ชนะชัย, 2529) ซึ่งให้เห็นว่า ในช่วงแรกคนทั่วไปไม่มีความคิดดูถูกอาชีพพยาบาลของผู้หญิง โดยมองว่าเป็นอาชีพของชนชั้นต่ำเนื่องจากการทำงานรับใช้ผู้อื่น ส่วนการศึกษาเรื่อง “อาชีพครูสังคมไทย พ.ศ.2456-2479” (เปรมสิริ ชวนไชยสิทธิ์, 2538) ค้นพบว่าครูผู้หญิงมีสถานภาพที่ด้อยกว่าครูผู้ชาย ในด้านเงินเดือน บรรดาศักดิ์ บำเหน็จบำนาญ แม้ว่าต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2479 ซึ่งทำให้สถานภาพครูผู้หญิงดีขึ้นในระดับหนึ่ง

ในด้านกฎหมาย งานศึกษาเรื่อง “สิทธิและหน้าที่ของสตรีตามกฎหมายไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์” (ลำพรณ น่วมบุญลือ, 2519) ระบุว่าฐานะของสตรีตามกฎหมายไทยสมัยก่อนด้อยกว่าผู้ชายมาก สตรีมีแต่หน้าที่ ส่วนสิทธิแทบจะไม่มีเลย สามีเป็นหัวหน้าครอบครัว มีอำนาจเหนือภรรยา แม้แต่จะเขียนดีสั่งสอนก็ได้ ชายสมัยก่อนมีสิทธิในการมีภรรยาได้หลายคน โดยถูกต้องตามกฎหมาย หญิงมีฐานะเป็นเพียงทรัพย์สินอย่างหนึ่งของสามี สามีอาจขายหรือจำหน่ายภรรยาเสียก็ได้ ด้านทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา หญิงไม่มีสิทธิจัดการทรัพย์สินใดๆด้วยตนเอง เมื่อหย่าร้างการแบ่งสินสมรสให้ชายได้ 2 ส่วน หญิงได้เพียง 1 ส่วน เพราะถือว่าชายเป็นหัวหน้าในการทำมาหากิน ขณะทำงานและความสามารถของหญิงไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม

งานศึกษาประวัติศาสตร์บางเล่มยังสะท้อนให้เห็นถึงการมีสถานะของความเป็นอื่นของผู้หญิงในฐานะที่เป็น โสเภณี ดังเช่นงานศึกษาเรื่อง “โสเภณีกับนโยบายของรัฐบาลไทย พ.ศ.2411-2503” (คารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526) ค้นพบว่า รัฐบาลไม่ได้มองโสเภณีในฐานะที่เป็นการกดขี่ผู้หญิง แต่มองโสเภณีในแง่ของรายได้ที่จะช่วยค้ำจุนสถานะทางเศรษฐกิจของรัฐ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ในยุคนี้มีการตั้งภาษีบำรุงถนนเพื่อการเรียกเก็บภาษีจากโสเภณี และต่อมาได้มีการจดทะเบียนโสเภณีและสำนักโสเภณี โดยการตราเป็นพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 ซึ่งเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้แก่รัฐบาลอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยในการเก็บภาษีโดยตรงโดยไม่ผ่านเจ้าภาษีอีกต่อไป สถานะการตกเป็นรองของผู้หญิงในพื้นที่ประวัติศาสตร์ยังสะท้อนผ่านการศึกษาเรื่อง “การประกวดนางสาวไทย (พ.ศ. 2477-2530)” (สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล, 2531) ผู้ศึกษาได้วิพากษ์ต่อวิวัฒนาการการประกวดนางสาวไทยว่าแสดงให้เห็นทัศนคติของสังคมที่ยังมองสตรีในฐานะของความเหลื่อมล้ำทางเพศ การเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของนางสาวไทยจากยุคเริ่มแรกที่ต้องมีหน้าที่สนับสนุนนโยบายของรัฐและสังคม มาเป็นการทำหน้าที่ในฐานะสื่อโฆษณาสินค้าอย่างเต็มรูปแบบในยุคหลัง แสดงให้เห็นว่าสถานภาพของสตรีได้กลายสภาพจากการเป็น “บุคคล” มาสู่ “วัตถุ” จึงเท่ากับเป็นการย้อนกลับสถานะของผู้หญิงไปสู่ยุคผู้หญิงเป็นควายผู้ชายเป็นคนอีกครั้ง อย่างไรก็ตามแม้ผู้หญิงจะถูกทำให้เสียเปรียบอย่างมากในพื้นที่ต่างๆ แต่ก็มียานศึกษาบางชิ้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงมิได้ยอมจำนน ส่วนหนึ่งได้ลุกขึ้นต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิและความเสมอภาคในสังคม แต่ทว่าการต่อสู้หลายครั้งก็มิได้ราบรื่น สังคมส่วนหนึ่งซึ่งหมายรวมถึงรัฐยังคงเพิกเฉยและไม่ใส่ใจต่อปัญหาของผู้หญิงอย่างจริงจัง ดังที่ปรากฏในงานศึกษาเรื่อง “การเคลื่อนไหวของกรรมกรหญิงโรงงานทอผ้า พ.ศ.2504-2519” (จิรกาญจน์ สงวนพวง, 2537) งานศึกษาเรื่อง “การเรียกร้องสิทธิสตรีในสังคมไทย พ.ศ. 2489-2519” (จิตติมา พรอรุณ, 2538) และการศึกษาเรื่อง “การเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมยุคบุกเบิกที่ปรากฏในนิตยสาร” (อรชума เก่งชน, 2545)

งานศึกษาประวัติศาสตร์ผู้หญิงได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงยังอยู่ในสถานะชายขอบของสังคมและประวัติศาสตร์ Craig Reynolds (1994 อ้างใน พิริศรา แซ่ก้วย, 2544: 1) ได้วิพากษ์วิชาการประวัติศาสตร์ไทยไว้ว่ายังขาดมุมมองเกี่ยวกับเรื่องเพศสภาพ (gender) ขณะเดียวกันงานวิชาการสตรีนิยมก็ขาดการวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ไปอย่างน่าเสียดาย งานศึกษาประวัติศาสตร์ผู้หญิงเกือบทุกชิ้นแม้จะสะท้อนสถานะที่ด้อยค่าของผู้หญิงในสังคมแต่ก็ยังคงเป็นการศึกษาที่ใช้วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์แบบกระแสหลักซึ่งเป็นมุมมองแบบองค์รวม อธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับผู้หญิงแบบวิวัฒนาการในลักษณะที่เต็มไปด้วยความหวังและสุดท้ายก็จะคลี่คลายด้วยกลไกของการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นปัญหาเกี่ยวกับผู้หญิงจึงเป็นความจริงที่มีแก่นแท้ ทัศนะเช่นนี้จึงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ไม่อาจทำให้ข้อเท็จจริงของผู้หญิงในมิติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงต่อผู้หญิงที่มีความซับซ้อน

หลากหลายสามารถปรากฏขึ้นมาได้ เพราะเพศวิถี (sexuality) ไม่ได้มีรูปแบบเดียวที่เป็นสากล นั่นคือ ผู้หญิง ไม่ได้ถูกกดขี่ทางเพศวิถีด้วยรูปแบบเดียวกันทั้งหมด การศึกษาประวัติศาสตร์แนวสตรีนิยมจึงจำเป็นต้องรื้อถอนคำถามในการศึกษาประวัติศาสตร์ตามแนวจารีตเดิมเสียใหม่ โดยสลับขั้วไปที่ “คำถามที่มีผู้หญิงเป็นศูนย์กลาง” เพื่อเปิดประตูไปสู่การเปลี่ยนแปลง สิ่งที่ไม่เคยถูกพูดหรือสิ่งที่เคยเป็นวาระซ่อนเร้นก็จะได้รับการเปิดเผย ดังที่ Minna Cauer (ใน บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, 2546:34) นักสตรีนิยมให้ความเห็นว่า “ถ้าสิ่งที่ผู้หญิงกระทำในโลกนี้ได้รับการจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์โลกจะต้องแตกต่างออกไปอย่างเห็นได้ชัด” ผู้หญิงจะต้องทำเรื่องของผู้หญิงที่เคยถูกจำกัดอยู่ในพื้นที่ส่วนตัวให้ออกมาสู่สาธารณะและใช้มุมมองใหม่ในการเขียนประวัติศาสตร์แบบผู้หญิง (herstory) ที่ต่อต้านการเขียนประวัติศาสตร์แบบผู้ชาย (as against history) แต่พยายามค้นหาแบบแผนของการถูกกดขี่และการตอบโต้ (Nestle, 1984:x) ปฏิเสธการมองโลกแบบองค์รวม ปฏิเสธการอ้างถึงมุมมองที่ยาวไกลข้ามพันประวัติศาสตร์หรือมองจากจุดหมายปลายทาง ปฏิเสธการอ้างถึงธาตุแท้หรือสาระใดๆ ของปรากฏการณ์ รวมถึงการปฏิเสธความต่อเนื่อง เพื่อที่จะไม่ลดทอนความสำคัญของความหลากหลายที่กระจัดกระจายในเหตุการณ์ใดๆ และเพื่อให้การเขียนประวัติศาสตร์ในแบบผู้หญิง (herstory) ได้กลายเป็นยุทธวิธีในการปลดปล่อยต่อสู้ต่อความรุนแรงอย่างแท้จริง เป็นการทำงานประวัติศาสตร์เพื่อประกาศให้ผู้อื่นรับรู้และเป็นการจุดประกายไฟฝันแห่งการรวมพลังของผู้หญิงที่ต้องทนทุกข์อยู่กับความรุนแรงเช่นเดียวกันให้เข้าใจ เห็นใจ รวมตัวกันต่อสู้ และสร้างพลังอำนาจทางการเมืองในแบบผู้หญิงเพื่อหยุดยั้งความรุนแรงการกดขี่ที่เกิดขึ้นด้วยตัวของพวกเธอเอง

การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นการเปิดมุมมองในการวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ผู้หญิง โดยการประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ว่าทกรรมของ Michel Foucault นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ในการแกะรอยค้นหาความเป็นมาของวาทกรรมที่เผยตัว ด้วยปฏิบัติการของอำนาจและการต่อสู้อันสะท้อนให้เห็นถึงความไม่ต่อเนื่องของการปะทะประสานของวาทกรรมในประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์ว่าทกรรมคือกลวิธีที่พยายามเปิดทางให้วาทกรรมย่อยต่างๆ ที่ถูกกดบังหรือกำราบปราบด้วยอำนาจของวาทกรรมที่ถูกเชื่อว่าเป็นความจริงสามารถออกมามีบทบาทได้ (Foucault, 1980:85) เทียบได้กับความรุนแรงต่อผู้หญิงในประวัติศาสตร์เป็นวาทกรรมย่อยที่ถูกกดบังมานาน จนทำให้มองไม่เห็นหรือไม่ได้ยินเสียงของผู้หญิงที่หลบซ่อนภายใต้วาทกรรมในประวัติศาสตร์ที่ชายเป็นใหญ่ การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยเริ่มต้นแกะรอยวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในช่วงปี พ.ศ. 2449 – 2519 บนสนามวาทกรรมในพื้นที่สื่อที่หลากหลาย ได้แก่ นิตยสารสตรี หนังสือพิมพ์ โฆษณา วรรณกรรม และภาพยนตร์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการกำหนดระยะเวลาในการศึกษาระหว่างปีดังกล่าวเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลที่ว่าในปี พ.ศ. 2449 ถือเป็นปีกำเนิดนิตยสาร “กุลสตรี” ซึ่งมีใช่เป็นเพียงแค่นิตยสารเพื่อผู้อ่านผู้หญิงเท่านั้นแต่ยังเป็นนิตยสารที่ผู้หญิงเป็นผู้จัดทำขึ้นและมีเนื้อหาความรู้เฉพาะสำหรับผู้หญิง เช่นหน้าที่ของผู้หญิง การดูแล

ครอบครัว ความรัก ปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียมที่ผู้หญิงต้องเผชิญ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ผู้หญิงสนใจ ดังนั้นจึงถือเป็นยุคเริ่มต้นที่ผู้หญิงได้กลายฐานะมาเป็นผู้ส่งสาร โดยใช้ช่องทางสื่อมวลชนสื่อสารเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงและเป็นการสื่อสารในลักษณะที่แตกต่างจากผู้หญิงในยุคอำแดง เหมือนกับอำแดงจั่น เพราะในยุคก่อนนั้นเป็นเพียงการสื่อสารเพื่อเรียกร้องสิทธิของตัวเอง ขณะที่การสื่อสารของผู้หญิงในยุคแรกของการครอบครองสื่อมวลชนเป็นการสื่อสารความรุนแรงเพื่อเรียกร้องสิทธิ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมของผู้หญิงทุกคนในสังคม ในยุคนี้จึงถือเป็นยุคบุกเบิกขบวนการสตรีนิยมแบบเสรีนิยมในประเทศไทย (จิตติมา, 2538; พิมพ์ฤทัย, 2534; อรชума, 2545) และถือเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง ได้เผยตัวขึ้นอย่างกระตือรือร้นผ่านพื้นที่สื่อ ก่อนเข้าสู่ความร่วงโรยในเวลาไม่นานนักหลังการปิดตัวลงของนิตยสารหญิงไทยในปี พ.ศ. 2476 นับจากนั้นสื่อสตรีที่จัดทำโดยกลุ่มผู้หญิงหัวก้าวหน้าได้ล้มหายตายจากบรรณพิภพ³ ส่วนหนังสือพิมพ์ที่มีกองบรรณาธิการเป็นผู้ชายซึ่งเคยยึดครองพื้นที่การสื่อสารมาแต่ไหนแต่ไรมาก็ยังคงทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงต่อผู้หญิงในมุมมองแบบผู้ชายโดยสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของอุดมการณ์หลักในสังคม ได้แก่ รัฐ ปิตาธิปไตย และทุนนิยมในการประกอบสร้างวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงผ่านข้อเขียนในหนังสือพิมพ์และพื้นที่โฆษณา เสียงของผู้หญิงส่วนหนึ่งในห้วงเวลานี้ถอยฉากไปปรากฏในพื้นที่ของวรรณกรรม นักเขียนสตรีที่มีชื่อเสียงได้แก่ ก.สุรางคนางค์ และดอกไม้สด ได้สะท้อนความคิดของผู้หญิงที่มีต่อความรุนแรงและการต่อสู้ของผู้หญิงในมิติต่างๆผ่านตัวละครในหลากหลายบทบาท วรรณกรรมจึงกลายเป็นช่องทางสื่อสารที่สำคัญของผู้หญิงในยุคชบเซาของสื่อสตรี

หลังปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา คือช่วงเวลาแห่งการกลับมาของสื่อสตรี มีนิตยสารสตรีออกวางจำหน่ายหลายชื่อฉบับ ได้แก่ สตรีสาร มิตรหญิง และคุณหญิง เป็นต้น ทว่าแนวทางการต่อสู้ต่อความรุนแรงนั้นได้ผ่อนคลายท่วงทีดูด้นลงจากยุคแรกๆที่ผู้หญิงเป็นเจ้าของสื่อลงไปมาก เนื้อหาของสื่อสตรีในห้วงเวลานี้ทำหน้าที่หลักในการปลุกฝังอุดมการณ์เหย้าเรือนผ่านข้อเขียนต่างๆรวมทั้งพื้นที่โฆษณา อาจมีข้อเขียนในลักษณะต่อรองต่ออุดมการณ์ก๊กขี้นสตรีปรากฏอยู่บ้างเพียงแต่ไม่ใช่สาระที่เน้นย้ำมากนัก ภาพการต่อสู้ต่อความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ปรากฏในสื่อในระยะนี้จำกัดอยู่ในแวดวงสตรีชนชั้นสูงและชนชั้นกลางที่มีบทบาทในสังคม ส่วนพื้นที่หนังสือพิมพ์ก็ยังคงแสดงบทบาทเดิมๆในการสะท้อนภาพความรุนแรงต่อผู้หญิง รวมทั้งสื่อภาพยนตร์ที่กลายเป็นช่องทางเสพความบันเทิงยอดนิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคมได้ทำหน้าที่ในภาคจินตนาการสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก ทศนคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและ

³ ช่วงปี พ.ศ. 2477-2499 มีนิตยสารสวนอักษร และนิตยสารประมวลมารคที่ออกจำหน่ายในช่วงระยะเวลาสั้นๆ

ความรุนแรงในวิธีคิดแบบปิตาธิปไตยและทุนนิยม ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในยุคนี้จึงยังไม่สามารถแสดงให้เห็นจุดแตกหักอย่างชัดเจน

กระทั่งกลางทศวรรษ 2510 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514-2519 ถือได้ว่าจุดเปลี่ยนของวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงได้เผยตัวขึ้นอีกครั้งอันแสดงให้เห็นความไม่ต่อเนื่องของยุคสมัย เมื่ออุดมการณ์สังคมนิยมได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนทางการเมืองของกลุ่มปัญญาชนในรั้วมหาวิทยาลัย ร่มเงาของสังคมนิยมได้แผ่ขยายมาสู่การเคลื่อนไหวของนิสิตนักศึกษาหญิงในการต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่สตรีในสังคมไทย เป็นยุคสมัยที่สองขั้วของวาทกรรมสิทธิสตรีแบบเสรีนิยมที่ลงหลักปักฐานในกลุ่มของสตรีชนชั้นสูงและชนชั้นกลางของสังคมไทยมาตั้งแต่ยุคบุกเบิกสื่อสตรี ได้เดินทางมาถึงจุดปะทะกับวาทกรรมสังคมนิยมอันเป็นอุดมการณ์ที่กำลังแสดงภาคปฏิบัติการอย่างชัดเจนในยุคนี้ในกลุ่มปัญญาชนหญิง ทั้งยังมีความพยายามที่จะให้เกิดการแตกหักของวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในหลายชุดอย่างฉับพลันทันที ภาพที่ปรากฏในพื้นที่สื่อในมิติความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายทั้งในหนังสือพิมพ์ นิตยสารผู้หญิง วรรณกรรมของปัญญาชนหญิง และภาพยนตร์บางเรื่อง ล้วนโน้มนำเข้าสู่ประเด็นการต่อสู้ภายใต้กรอบวาทกรรมสิทธิสตรี จึงอาจถือได้ว่ายุคนี้เป็นช่วงเวลาที่มีการต่อสู้ของผู้หญิงได้กลับมาเบิกบานขณะเดียวกันก็ได้ทิ้งร่องรอยของความเจ็บช้ำให้เห็นอยู่ไม่น้อยเช่นกัน

งานศึกษา ในครั้งนี้จะฉายภาพให้เห็นประวัติศาสตร์ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในยุคก่อนปัจจุบัน ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างอย่างสุดขั้ว ระหว่างปี พ.ศ.2449-2519 จากหน่ออ่อนของดอกไม้ที่ลงดินแล้วในยุคบุกเบิกสื่อสตรี ยังมีต้นจะผลิดอกออกผลก็ร่วงโรยอย่างฉับพลันและกลับมาเบิกบานถึงขีดสุดในสมัยประชาธิปไตยเบ่งบาน ความผันแปรของบริบทอย่างไม่เป็นหนึ่งเนื้อเดียวกันนี้เป็นผลมาจากความไม่ต่อเนื่องของการปะทะประสานของวาทกรรมที่ทำให้เส้นทางเดินของตระกูลวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อตลอด 70 ปีมิได้ราบเรียบเป็นเส้นตรงดิ่งและยังมีอาจเคลื่อนข้ามมาถึงยุคปัจจุบันได้อย่างง่ายดาย

ปัญหาวิจัย

1. จากการทบทวนสถานภาพองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงได้ให้ข้อสรุปที่น่าสนใจก็คือ แม้จะมีงานวิจัยจำนวนมากเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิง และผลการศึกษาส่วนหนึ่งก็แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะค้นหาวิธีการต่างๆ เพื่อที่จะนำไปสู่การยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง แต่ก็ยังไม่มียานศึกษาชิ้นใดที่เสนอวิธีการที่จะเข้าไปจัดการเกี่ยวกับปัญหาการสื่อสารความหมายของความรุนแรงต่อผู้หญิงภายใต้ความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย คงมีแต่เพียงงานศึกษาในลักษณะ

ที่ชี้ให้เห็นว่ามีมายาคติต่างๆเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงอยู่จริงเท่านั้น (โปรคคู สุวรรณิ, 2536; มณฑกานต์, 2545; จิตติมาและคณะ, 2548) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีความเชื่อเบื้องต้นตามแนวคิดวาทกรรมที่ว่า การยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงไม่สามารถลบล้างได้ด้วยวิธีการรักษาและบำบัดทางร่างกายและจิตใจ แต่จำเป็นต้องอาศัยการรื้อถอนฐานคิดต่างๆของสังคมที่อยู่เบื้องหลังการสร้างความชอบธรรมในเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงด้วย (วิลาสินี พิพิธกุล, 2548:11) และที่สำคัญแนวคิดวาทกรรมของ Foucault ที่ผู้วิจัยหยิบยืมมาใช้ในการศึกษาก็มิได้มีเป้าหมายเพื่อการหาทางออกใดให้กับปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เพียงแต่สะกิดเตือนให้เห็นถึงพันนาการของอำนาจเท่านั้น ขณะที่ความเข้มแข็งที่แท้จริงของขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อปลดปล่อยผู้หญิงไม่ได้อยู่ที่การอ้างถึงควมมีลักษณะเฉพาะของความเป็นเพศของผู้หญิงและสิทธิต่างๆ แต่อยู่ที่ผู้หญิงได้เอาตัวเองออกจากวาทกรรมที่ชี้นำอยู่ภายในสถาบันของความ เป็นเพศได้อย่างไรมากกว่า (Martin, 1988 อ้างใน วารุณี, 2545) ดังนั้นการวางเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการต่อยอดความคิดของ Foucault เพื่อให้การศึกษาการสื่อสารวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงด้วยวิธีการวิเคราะห์วาทกรรมของ Foucault สามารถสร้างทางออกให้กับสังคมได้โดยมิ ต้องการให้ผลการวิจัยเป็นการผลิตซ้ำความรุนแรงต่อผู้หญิง หรือเป็นเพียงการทำหน้าที่เพื่อรายงานและ วิพากษ์ปรากฏการณ์ในสังคมเท่านั้น แม้ว่าการกระทำเช่นนี้จะเลียงไม่พ้นต่อข้อครหาของ Foucault ที่ว่า เป็นการอวดอ้างการใช้อำนาจประเภทหนึ่งก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการรื้อถอนวาทกรรมเป็นหนึ่งใน ยุทธวิธีที่สำคัญของการต่อสู้ของผู้หญิง เพราะการรื้อถอนจะเป็นการเข้ามาแทนที่ของระบบคิดเดิมๆ เกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิง การรื้อถอนจะนำไปสู่การสลายตัวของวาทกรรมและทำให้วาทกรรมไม่มีศูนย์กลางอีกต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะแกะรอยและค้นหาว่าชุดวาทกรรมที่จะนำไปสู่การรื้อ ถอนการสื่อความหมายวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงมีลักษณะเป็นอย่างไร

2. ภายใต้กรอบความรู้ ความจริงของยุคสมัยหนึ่งๆนั้นย่อมมีระบบความคิดที่เป็นพื้นฐาน จำนวนมากมายที่เราไม่อาจละเลยหรือทิ้งไว้ในฐานะที่เป็นที่ที่เข้าใจแล้ว ความรู้ความจริงเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงก็อยู่ภายใต้การกำกับของระบบคิดหนึ่งในสังคมหรือเป็นสิ่งที่ Foucault เรียกว่าวาทกรรม วาทกรรมจึงเป็นเสมือนกรอบความรู้ที่มีหน้าที่กำหนดและกำกับว่าสิ่งใดควรยอมรับได้หรือไม่ได้ ในทัศนะของสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนมองว่า วาทกรรมเป็นเครื่องมือการครอบงำแบบปีศาจไป โดยแท้จริงแล้ววาทกรรมเป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากกลุ่มคนที่มีอำนาจเหนือกว่า เพื่อควบคุมกลุ่มคนที่ด้อยกว่า คำถามที่สำคัญก็คือ ในแต่ละยุคสมัย ใครหรือสิ่งใดคือผู้มีอำนาจตัวจริงที่อยู่เบื้องหลัง การประกอบสร้างวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง เบื้องหลังการก่อรูปขึ้นเป็นเครือข่ายของวาทกรรม นั้นไม่จำเป็นต้องมีระบบความคิดหรืออุดมการณ์เพียงชุดเดียวแอบแฝงอยู่ ไม่จำเป็นต้องมีตรรกที่เป็นระบบระเบียบ หรืออยู่ภายใต้การกำกับของสฤลความคิดใดโดยเฉพาะ แต่เครือข่ายวาทกรรมจะต้องอุบัติขึ้นจากสารพัดปัจจัยและหลากหลายที่มา การศึกษาครั้งนี้จึงต้องการพิสูจน์ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น

ของนักสตรีนิยมที่ว่าปัจจัยที่หลากหลายทางสังคมได้แก่ ระบบปีตาธิปไตย ทุนนิยม ชนชั้นชาติพันธุ์ เพศวิถี โครงสร้างทางสังคม การเมือง การศึกษา ครอบครัว ศาสนา วัฒนธรรม คือตัวการหลักในการกดขี่ผู้หญิง ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะหาคำตอบว่าปัจจัยดังกล่าวเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังการสื่อสารวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในสังคมไทยในระหว่างปี พ.ศ.2449 - 2519 หรือไม่ นอกจากนี้จากข้อมูลที่ผู้วิจัยค้นพบในการศึกษาเรื่อง “หญิงชายรัฐ : การสื่อสารความรุนแรงต่อผู้หญิงในยุคบุกเบิกกระแสสตรีนิยมในประเทศไทย” (ชนคดี ทินนาม, 2551) มีประเด็นที่น่าสนใจว่า ผู้หญิงซึ่งเป็นผู้ผลิตสื่อสตรีในช่วงปี พ.ศ.2449-2474 ได้นำเสนอเนื้อหาบางส่วนที่แสดงการยอมรับถึงสถานะของการตกเป็นรองโดยปราศจากการตั้งคำถามและได้เข้าร่วมขบวนการเดียวกันกับผู้ชายและรัฐในการผลิตซ้ำวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงด้วยกันเอง ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ bell hooks (2000:118) ที่ว่าการปลูกฝังความคิดแบบสตรีนิยมที่มุ่งประเด็นสาเหตุของการกดขี่ผู้หญิงไปที่อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่แต่เพียงอย่างเดียวทำให้ผู้หญิงเองได้มองข้ามไปว่าตนเองก็เป็นผู้หนึ่งที่สามารถกระทำ ความรุนแรงต่อผู้หญิงด้วยกันเองได้เช่นกัน ในการประกอบสร้างวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้น นอกจากผู้หญิงจะตกอยู่ในสถานะผู้ถูกกระทำ ความรุนแรง ในอีกมุมหนึ่งผู้หญิงเองได้ร่วมสมคบกับระบบต่างๆ ในโครงสร้างสังคม ในการผลิตซ้ำวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงด้วยกันเองหรือไม่ หรืออาจมีประเด็นอคติทางชาติพันธุ์ หรือใคร่ สถาบันสังคมใด ความรู้ชุดใด บริบทใดอื่นอีกที่อยู่เบื้องหลังวาทกรรมและยังไม่เคยปรากฏโฉมหน้าในประวัติศาสตร์หรือไม่ เพื่อไม่ให้การศึกษาครั้งนี้ติดกับดักความเป็นสากล ผู้วิจัยจะไม่ยึดติดกับตัวแปรเบื้องหลังวาทกรรมที่ตายตัวอยู่เพียงแค่ ระบบปีตาธิปไตย ทุนนิยม ชนชั้น เพศวิถี โครงสร้างทางสังคม การเมือง การศึกษา ครอบครัว ศาสนา วัฒนธรรม ผู้หญิง และอคติทางชาติพันธุ์เท่านั้น การค้นหาปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมดังกล่าวนี้จะเผยให้เห็นองค์ประกอบที่มาประมวลประสานกันเข้าเป็นวาทกรรม ประหนึ่งเป็นการขุดชั้นดินของวาทกรรมเพื่อเปิดเผยวาทกรรมที่ละส่วนทีละชั้น ด้วยวิธีการนี้จึงเป็นการทำความเข้าใจเงื่อนไข กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่แวดล้อมให้วาทกรรมดำรงอยู่ได้นั่นเอง และไม่เพียงเป็นการนำเสนอให้เห็นถึงความหลากหลายของเบื้องหลังวาทกรรมเท่านั้น แต่จะต้องเปิดเผยให้เห็นการถูกกดทับภายใต้ความแตกต่างนั้นด้วย

3. การเดินทางไปสู่เป้าหมายการศึกษาในการแกะรอยวาทกรรมที่จะนำไปสู่การรื้อถอนการสื่อความหมายวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงมีหัวใจสำคัญอยู่ที่ความเข้าใจในกลไกการทำงานของวาทกรรม จากความเชื่อของ Foucault ที่ว่าภววิทยา (ontology) ไม่ใช่สภาวะเหนือมิติและส่งผ่านประวัติศาสตร์โดยไม่มีเปลี่ยนแปลงหรืออยู่ในสภาวะต่อเนื่อง เช่นเดียวกับวาทกรรมที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันล้วนแล้วแต่มีสาเหตุที่มาย้อนกลับไปไม่รู้จบสิ้น การที่เราจะเข้าใจว่าเหตุใดปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงในปัจจุบันจึงยังไม่สามารถยุติลงได้อย่างง่ายดาย เราต้องขุดชั้นดินของวาทกรรมลงไปเพื่อที่จะค้นหาที่มาที่ไปของรากความคิดของความรุนแรงนั้น การขุดค้นจะทำให้เราค้นพบกลไกการ

ทำงานของวาทกรรม ที่เต็มไปด้วยความผันแปรไม่แน่นอน เริ่มจากการเผยตัวของวาทกรรม (emergence) ซึ่งก็คือการวิเคราะห์ให้เห็นความสัมพันธ์ของอำนาจ การเผชิญหน้าต่อความขัดแย้งและการดิ้นรนต่อสู้ การสืบสายของวาทกรรม (descent) ที่แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังของเหตุการณ์ที่เข้ามาทำลายความแน่นอนของประวัติศาสตร์ (Foucault, 1977:146 in Smart, 1983:76) การศึกษาที่มุ่งไปที่ไปของวาทกรรมทำให้ประวัติศาสตร์มิได้เป็นเรื่องของอดีตอีกต่อไป ในทัศนะของ Foucault คำว่าประวัติศาสตร์หมายถึงประวัติศาสตร์ของยุคปัจจุบัน ฉะนั้นการจะรื้อถอนการสื่อสารความหมายที่ผิดพลาดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงในปัจจุบันจึงจำเป็นที่จะต้องย้อนกลับไปค้นหาว่าการสื่อสารวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในแต่ละยุคสมัยในอดีตมีกลไกในการทำงานอย่างไร ความไม่ต่อเนื่องที่ปรากฏในขณะที่วาทกรรมได้เผยตัวและสืบสายนั้นเป็นอย่างไร และกลไกการทำงานของวาทกรรมนั้นได้แสดงให้เห็นถึงปฏิบัติการของอำนาจและการต่อสู้ต่อความรุนแรงต่อผู้หญิงอย่างไร ที่สำคัญการศึกษาวาทกรรมภาคต่อสู้จะเป็นการสร้างตัวตนให้ผู้หญิงมิใช่เป็นเพียงแค่ “ปัญหาของความรุนแรง” หรือ “ผล” ที่เกิดขึ้นของการสื่อสารความรุนแรงในพื้นที่สื่อเท่านั้น ประเด็นนี้จะมีผลอย่างสำคัญต่อการสร้างความรู้ที่เปลี่ยนแปลงสถานะของผู้หญิงจาก “ผู้ถูกกระทำ” มาสู่การเป็น “ผู้กระทำ” ซึ่งเป็นภาคองค์ประธานของความรู้ อันเป็นจุดเปลี่ยนของการศึกษาประวัติศาสตร์สตรีนิยมสายสื่อ

คำถามวิจัย

วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อได้แก่ นิตยสารผู้หญิง หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ โฆษณา และวรรณกรรม นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2449-2519 มีลักษณะเป็นอย่างไรในประเด็นต่อไปนี้

1. วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อมีชุดวาทกรรมใดปรากฏบ้าง
2. มีปัจจัยใดที่อยู่เบื้องหลังวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง
3. กลไกในการทำงานของวาทกรรมเพื่อสื่อความหมายความรุนแรงต่อผู้หญิง ในมิติของความไม่ต่อเนื่อง ปฏิบัติการของอำนาจและการต่อสู้ต่อความรุนแรงต่อผู้หญิงมีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

ศึกษาวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อ ได้แก่ นิตยสารผู้หญิง หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ โฆษณา และวรรณกรรมนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2449 – 2519 ในประเด็นต่อไปนี้

1. เพื่อแกะรอยวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อ
2. เพื่อวิเคราะห์และวิพากษ์ปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อ
3. เพื่อวิเคราะห์และวิพากษ์กลไกในการทำงานของวาทกรรมเพื่อสื่อความหมายความรุนแรงต่อผู้หญิงในมิติของความไม่ต่อเนื่อง ปฏิบัติการของอำนาจและการต่อสู้ต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวบท (text) ที่ปรากฏบนพื้นที่การสื่อสารใน นิตยสารผู้หญิง หนังสือพิมพ์ วรรณกรรม ภาพยนตร์ และโฆษณาด้วยเทคนิคการวิเคราะห์วาทกรรม (discourse analysis) ของ Michel Foucault ผู้วิจัยเริ่มต้นแกะรอยตัวบทตั้งแต่ปี พ.ศ. 2449 ซึ่งเป็นปีที่ผู้หญิงได้เริ่มจัดทำนิตยสารสตรี และการศึกษาจะสิ้นสุดลงในช่วงเวลาที่กระแสสิทธิสตรีเบ่งบานอันเป็นผลจากการตื่นตัวทางการเมืองของปัญญาชนหญิงใน ปี พ.ศ. 2519

นิยามศัพท์

วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง หมายถึง ความรุนแรงในระดับวาทกรรมที่ทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในสถานะที่เป็นรองทั้งร่างกายและความสัมพันธ์ของผู้หญิงในสังคม โดยวาทกรรมความรุนแรงที่กระทำต่อร่างกายผู้หญิง ประกอบด้วย วาทกรรมความรุนแรงทางเพศ วาทกรรมพรหมจารี วาทกรรมว่าด้วยเรื่องของการทำแท้ง วาทกรรมว่าด้วยเรื่องการคุมกำเนิด วาทกรรมความงาม และวาทกรรมโสเภณี ส่วนวาทกรรมความรุนแรงที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ของผู้หญิง ได้แก่ วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของครอบครัวและผู้ชาย วาทกรรมความเป็นแม่และเมีย วาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว วาทกรรมว่าด้วยเรื่องการศึกษา วาทกรรมว่าด้วยเรื่องอาชีพ

ความไม่ต่อเนื่อง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในลักษณะของการแตกร้าง ปริแตก แยกหัก ผันแปร และกลายพันธุ์ซึ่งเป็นผลมาจากปฏิบัติการของอำนาจและการต่อสู้ในพื้นที่ประวัติศาสตร์ โดยที่

1. การแตกร้าว/รอยร้าวของวาทกรรม หมายถึง คือจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวาทกรรม ที่เผยให้เห็นรอยร้าวบนพื้นผิววาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง

2. การปริแตกของวาทกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวาทกรรมที่ยังมิใช่การเปลี่ยนแปลงอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เป็นการจัดเรียง โครงใหม่ขององค์ประกอบวาทกรรมที่ยังคงทิ้งร่องรอยของความต่อเนื่องจากวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในชุดก่อนหน้า เป็นการปรับเปลี่ยนความหมายที่ยังคงเค้าของความหมายเดิม

3. การแตกหักของวาทกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวาทกรรมอย่างสุดโต่ง เป็นปรากฏการณ์แตกหักจากวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงชุดก่อนอย่างฉับพลันทันที มิได้ค่อยเป็นค่อยไปแบบวิวัฒนาการหรือเป็นผลมาจากปฏิกิริยาจากยุคก่อนหน้า

4. การผันแปรของวาทกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและการเข้าแทนที่ของวาทกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งหมายถึงการที่พื้นที่ที่ถูกครอบครองด้วยวาทกรรม เป็นอิสระจากวาทกรรม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของพลังอำนาจในพื้นที่จึงมีผลให้วาทกรรมนั้นผันแปรกลายเป็นวาทกรรมในรูปแบบใหม่

5. การกลายพันธุ์ของวาทกรรม หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมที่ใช้ระยะเวลายาวนาน การกลายพันธุ์ของวาทกรรมจะนำไปสู่ผลในทางตรงข้าม เป็นการหักโค่นความต่อเนื่องที่ยาวนาน

อำนาจ หมายถึง การแสดงออกถึงความสัมพันธ์อันเกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่กระจุกกระจายอยู่บนพื้นที่สื่อในประวัติศาสตร์

การต่อสู้ หมายถึง ปฏิบัติการใดก็ตามของผู้หญิงที่แสดงให้เห็นถึงการตอบโต้ต่อความรุนแรง ทั้งนี้การต่อสู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้หญิงตระหนักว่าเธอกำลังเผชิญกับความรุนแรง การต่อสู้อาจมีตั้งแต่ระดับการตอบโต้ด้วยร่างกาย การสื่อสารผ่านทางคำพูด ข้อเขียน การเคลื่อนไหวในระดับต่างๆ เพื่อช่วงชิงการนำในการสร้างนิยามความหมายชุดใหม่หรืออีกนัยหนึ่งก็คือวาทกรรมให้กับความรุนแรงต่อผู้หญิง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นการพัฒนาวิธีการวิเคราะห์วาทกรรมให้มีความเหมาะสมต่อการศึกษาในประเด็นสตรีนิยมสายสั้น
2. เป็นการนำเสนอการตีความใหม่เชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงในมิติที่ผู้หญิงเป็นศูนย์กลาง
3. ข้อค้นพบจากการแกะรอยวาทกรรมจะนำไปสู่การสร้างยุทธวิธีในการต่อสู้ในลักษณะของการรื้อถอนการสื่อความหมายวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เหมาะสมกับสังคมไทย
4. เป็นการสร้างองค์ความรู้ด้านการสื่อสารความรุนแรงต่อผู้หญิงเพื่อเป็นฐานในการกำหนดและผลักดันนโยบายเกี่ยวกับปัญหาของสตรี
5. ได้ข้อเสนอเชิงปฏิรูปสื่อ ในด้านเนื้อหา จริยธรรม ผู้รับสารที่ตั้งอยู่บนฐานของความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย
6. เป็นการสร้างคุณค่าที่มีต่อความตระหนักและการรู้เท่าทันถึงการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงทั้งในปัจจุบันและอนาคต